

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

PUDUNGWANA 2013

MATSHWAO: 100

NAKO: Dihora tse 2½

Pampiri ena, e na le maqephe a 7.

DITAELO LE DIKELETSO HO MOHLAHLOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(50)
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele	(30)
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane	(20)
2. Araba potso e le NNGWE KAROLONG e NNGWE le e NNGWE.
3. Araba dipotso tsohle ka Sesotho.
4. Qala KAROLO e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
5. Karolong e nngwe le e nngwe etsa moralo (ka ho iketsetsa mmapa wa monahano, daekramo kapa tjhate e bontshang tatelano ya mehopolo ya sehlooho kapa etsa feela lenane la dintlha tseo o tla ngola ka tsona boitokisetsong ba hao ba ho hlahisa tema e hlokehang). Boela o lekole botjha mosebetsi wa hao ka ho o bala hape, ho o nahanisisa, ho o lokisa diphoso, le ho nehelana ka sehlahiswa se phethetsweng. Sebedisa pensele ha o lokisa diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela tlhoko mehato ena.
6. Meralo yohle e totobatswe hantle hore ke meralo, pele ho hlahiswa tema e ngolwang.
7. O eletswa ho sebedisa nako ya hao tjena:

KAROLO YA A:	metsotso e 80	
KAROLO YA B:	metsotso e 40	
KAROLO YA C:	metsotso e 30	
8. Nomora dikarabo tsa hao feela jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.

ELA TLHOKO: Ngola nomoro le sehlooho sa moqoqo oo o o kgethileng.
9. Ngola sehlooho se loketseng potso eo e kgethileng, kapa sehlooho seo o iqapetseng sona dipotsong tseo ho sa nehelanwang ka dihlooho ho tsona.

ELA TLHOKO: Sehlooho se se ke sa balellwa ha ho balwa palo ya mantswe.
10. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehlooho se le SENG ebe o ngola moqoqo wa bolelele ba mantswe a 250 ho isa ho a 300 ka sona. Ela tsena tlhoko:

- Mohatong wa boitokisetso, etsa moralo moo o hlahisang mehopolo ya sehlooho le dintlha tse e tshehetsang, tseo o tla ngola ka tsona.
- Ha o qeta ho ngola moqoqo, boela o o bale mme o sebedise pensele ho hlaola diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela tlhoko mehato ena.

- 1.1 Leeto la thuto leo le neng le le nkile ka sekolo sa lona, le o thabisitse hoba o ithutile tse molemo. Ngola moqoqo oo sehlooho sa wona e leng:

Leo e bile leeto le monate haholo.

[50]

- 1.2 O ne o le teng moketeng o moholo wa mmimo o neng o kgaola selemo. Ngola moqoqo oo sehlooho sa wona e leng:

Mokete o moholo hakalo ke ne ke qala ho o bona.

[50]

- 1.3 Baithuti ba bangata ba feila Kereiti ya 12 selemo le selemo. Ho thwe ho hloka boikemisetso ke sona sesosa. Wena ha o dumellane le mohopolo ona. Ngola moqoqo oo sehlooho sa wona e leng:

Sesosa sa ho feila Kereiting ya 12.

[50]

- 1.4 Afrika Borwa e phallelwa ke baahi ba dinaha tsa boahisane. Baahi bana ba dinaha disele ba tlisa melemo le mathata a itseng naheng ena. Ngola moqoqo oo sehlooho sa wona e leng:

Botle le bobele bo tliswang ke baahi ba dinaha tse ding Afrika Borwa.

[50]

- 1.5 Diketso tsa peto di ntse di etsahala ka sekgahla se seholo metseng ya rona. Ngola moqoqo oo ho wona o hlahisang mehopolo ya hao eo ka yona bothata bona bo ka rarollwang. Sehlooho sa moqoqo e be:

Tharollo diketsoeng tsa peto metseng ya rona.

[50]

- 1.6 Kgetha setshwantsho se le SENG ho tsena tse latelang, ebe o ngola moqoqo o itsetlehileng mohopolong o hlahiswang ke sona maikutlong a hao. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

1.6.1

[Setshwantsho se qotsitswe le ho lokiswa ho tswa bukeng ya 'Re a Phukalla 12' ya S Motibe, le ba bang]

[50]

1.6.2

[Setshwantsho se qotsitswe le ho lokiswa ho tswa ho www.picturenet.com]

[50]

1.6.3

[Setshwantsho se qotsitswe le ho lokiswa ho tswa bukeng ya 'Seipone' ya
Makhubu JA, le ba bang]

[50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 120 ho isa ho a 150 (dikahare feela). Ngola feela nomoro ya tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

- 2.1 O rekile disoufa ho le leng la mabenkele. O lemoha ka mora beke hore di na le diphoso tse itseng. Ngolla motsamaisi wa lebenkele **lengolo** mme o tletlebe ka sena. [30]
- 2.2 O menngwe ho ba sebui sa sehlooho kopanong ya batjha, eo ho yona ho tla beng ho tshohlwa bohlokwa ba ho baballa tlhaho. Ngola **puo** eo o tla e etsa letsatsing leo. [30]
- 2.3 O sa tswa boha filimi e monate haholo, eo o nahanang hore batjha ba bangata ba ka thabela ho e bona. Ngola tsa **boikgopotso/tekolokakaretso ka filimi** eo. [30]
- 2.4 O mosuwehlooho mme o lemoha ha baithuti ba bangata ba fihla ka morao ho nako sekolong athe ba bang ba nyamela feela hara nako. Ngolla matitjhere a hao **memorandamo** oo ho wona o ba hlokomedisang dintlha tsena esita le kotsi e ka hlahiswang ke sena. [30]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 80 ho isa ho a 100 (dikahare feela). Ngola feela nomoro ya tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

- 3.1 Kgaitsemi ya hao e a nyala kapa e a nyalwa. Ngolla metswalle ya hao **karete ya memo** eo ka yona o e memelang moketeng ona. [20]
- 3.2 O etetse Motsekapa ho ya phomola le batswadi ba hao. Ke lekgetlo la pele o etela sebaka sena. Ngolla metswalle wa hao **posekarete** o mo hlalositse kamoo sebaka sena se leng setle kateng. [20]
- 3.3 Ngwaneno o dula sekolong se hole le hae, mme o batla ho iphehela moroho. Ha a tsebe ho o pheha. Mo ngolle **ditaello** tse tla mo tataisa ho o pheha. [20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100